

Abstrakt

Sport pro rozvoj a mír (SDP) se stal dynamicky rostoucí oblastí, která v posledních letech přitáhla akademickou i veřejnou pozornost. Vzhledem k pokračujícímu závazku v oblasti Cílů udržitelného rozvoje OSN (SDGs) v oblasti genderové rovnováhy se sport stal nástrojem ‘zplnomocnění’ žen a posílení jejich postavení ve společnosti. Práce si skrze feministické teorie rozvoje a také skrze využití konceptu ‘zplnomocnění’, který je úzce spjat s konceptem moci, klade za cíl prozkoumat, a) jakým způsobem se mladí lidé zapojují v rozvojových projektech, a b) potenciál těchto programů napomáhat transformaci genderových vztahů a nabourávat genderové stereo- typy uvnitř sportu i mimo něj. Práce čerpá z jedenácti měsíců etnografického výzkumu realizovaného mezi lety 2017 a 2018 ve dvou neziskových organizacích v Sao Paulu v Brazílii, které využívaly sport — zejména fotbal — k dosažení širších společenských cílů ve znevýhodněných komunitách. V těchto komunitách bylo provedeno zúčastněné pozorování a realizováno padesát polostrukturovaných rozhovorů se zúčastněnými stranami, manažery, lektory, účastníky projektů i jejich rodiči. Výsledky práce naznačují nejednoznačnost role programů sport pro rozvoj (SFD) v kontextu realizace společenské změny. Tato nejednoznačnost spočívá v rozporu mezi rolí SFD programů coby *hybatelů* společenské změny a jejich rolí coby *indikátorů* změny. Výsledky dále naznačují, že způsob realizace genderově orientovaných projektů v Brazílii je komplexním, rozporuplným a problematickým procesem, z něhož plynou nezamýšlené důsledky. Přestože programy umožňují posílení pozice žen, patriarchy a sociální nerovnosti tyto efekty omezují. Výsledky práce rovněž poskytují nový pohled na zkušenosti chlapců a mužů. Posílení pozice žen je vyjednáváním procesem, v němž muži mohou být nápomocni realizaci sociální spravedlnosti a rovnoprávnosti. V důsledku však mohou v kontextu svého zapojení do genderově orientovaných projektů zažívat nové zkušenosti vulnerability. Optika queer studií zde umožnila odhalit, že studované iniciativy poskytly relativně inkluzivní prostředí, co se vyjádření queer potřeb týče, a vytvořily “bezpečnější” prostor, v němž lze najít dočasný únik před heteropatriarchální společností. Tyto aspekty by mohly významně přispět dekolonializaci výzkumu SDP a jeho praktikám. Celkově tato práce empiricky a metodologicky přispívá do oblastí sportu pro rozvoj a sportovní sociologie.